

Förstudierapport - Energiplan för Österåkers kommun

Projektbeställare Kent Gullberg

Huvudprojektledare Alexander
Bergström

Datum 2018-06-04

Version 1.0

Diarienummer KS 2018/0171

Godkänd av styrgrupp 2018-06-04

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
1.1 Tidigare ställningstaganden	3
2. Projektets syfte och mål.....	4
3. Förutsättningar	5
3.1 Globala, nationella och regionala mål.....	5
4. Värme och el, nuläge.....	7
4.1 Fjärrvärmeproduktion och distribution.....	7
4.2 Eldistribution samt elproduktion	8
4.3 Planer och program.....	8
5. Föreslaget projekt	8
6. Preliminär tidplan och kostnader	9
7. Risker	9
8. Förvaltningens slutsatser.....	10

I. Bakgrund

Denna förstudie avser framtagande av kommunens energiplan. Enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439, med ändringar 1998) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Vid energiplaneringen ska kommunen undersöka möjligheten att samverka med andra kommuner och med lokala företag. Planen ska antas av kommunfullmäktige. Formen och omfattningen av planen är inte reglerad. Energimyndigheten är tillsynsmyndighet för kommunal energiplanering men utövar inte kontroll eller tillsyn av sådana planer.

Eftersom Österåkers kommun är i en expansiv utvecklingsfas är det av stor betydelse att frågor som rör energiplanering integreras i den strategiska planeringen. Energiplanen ska ligga till grund för utvecklingen mot ett långsiktigt hållbart samhälle. Österåkers kommun är en kommun med stark tillväxt med flera nya stora utbyggnadsområden vilket kräver en aktiv energiplanering. En övergång till förnyelsebara energikällor och en förbättrad effektivitet vid produktion, överföring och användning av energi är en viktig strategisk fråga.

I.1 Tidigare ställningstaganden

I samband med arbetet att ta fram den nya översiktsplanen för Österåkers kommun 2040 har behovet att ta fram en energiplan uttryckts.

Österåker antog kommunala miljömål år 2016. De bygger på de nationella miljömålen, men speglar också regionala mål och strategier samt regelverket för miljö kvalitetsnormerna för vatten och luft. Inom kommunen ska miljömålen vara ett verktyg för att arbeta mot det övergripande inriktningsmålet: ”Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka”.

Av dokumentet Österåkers miljömål 2016-2019 framgår det att kommunen bland annat har åtagit sig att minska energianvändningen i kommunens egna fastigheter samt att kommunens inköp av energi till el, värme och transporter till 100 procent ska vara förnybar år 2030. Målen utgör således en del av förutsättningarna för den kommande energiplanen.

Österåker har även en klimat- och energistrategi Österåkers kommun 2010-2020 som antogs år 2011. Den beskriver hur Österåkers kommun, dess förvaltningar och bolag ska minska sin klimatpåverkan och energianvändning för att bidra till en hållbar utveckling och effektiv användning av resurser.

2. Projektets syfte och mål

Syftet med projektet är att bidra till att skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart energisystem, där energitillgången tryggas på kort och lång sikt samt där energihushållning främjas samt peka på förutsättningar för en energiomställning i mer hållbar riktning. Planen ska innehålla strategier för att klara av redan formulerade mål och ge handlingsberedskap samt underlätta beslutsfattande i dessa frågor.

Målet med projektet är att ta fram en energiplan för kommunen, vilket i dagsläget saknas. Energiplanen ska beskriva nuläget, utmaningar och förutsättningar för framtida utveckling samt identifiera prioriterade åtgärdsområden.

3. Förutsättningar

3.1 Globala, nationella och regionala mål

Agenda 2030 – Globala mål

Sverige har förbundit sig till agenda 2030 som består av 17 globala mål för en hållbar utveckling. Ett av målen syftar till att ”säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.”

Nationella mål

Riksdagen beslutade 2009 om nationella energi- och klimatmål. Enligt det nationella miljömålet ”God bebyggd miljö” ska energianvändningen i våra byggnader halveras fram till 2050 jämfört med 1995. Riksdagen har antagit nationella energimål till 2020, bland annat ska hälften av den totala energianvändningen vara förnybar energi och transportsektorn ska ha 10 procent förnybar energi. Utsläppen i den icke handlande sektorn (utanför utsläppsrätter) ska minska med 40 procent jämfört med 1990. Visionen är att Sverige inte har några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären år 2050. Därutöver har Sverige en målsättning att till 2030 ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen.

Länsstyrelsens klimat- och energistrategi

I anknytning till de nationella målen och miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan” har Länsstyrelsen i Stockholms län tagit fram en klimat- och energistrategi (2013:8). Dokumentet ska vara vägledande för Stockholms läns samlade klimatarbete. Strategin är inget handlingsprogram utan ska kompletteras senare med konkreta åtgärdsdokument.

Målen innebär att:

- 19 % minskning av växthusgaser utanför handeln med utsläppsrätter samt att verksamheter som regleras av handeln med utsläppsrätter ska minska med 30 % till år 2020 jämfört med 2005.
- klimatpåverkande utsläpp (CO2 ekvivalenter) ska minska 30 % per invånare jämfört med 2005 till år 2030.
- 16 % av energianvändningen ska vara förnybar inom transportsektorn till år 2020.
- 20 % effektivare energianvändning till år 2020 jämfört med 2008 mätt i energiintensitet (tillförd energi per BNP-enhet i fasta priser)
- Energiproduktionen i länet sker år 2020 till 90 procent med förnybara bränslen, spetslastproduktion oräknad. År 2030 sker den till 100 procent med förnybara bränslen.

Regionplanen

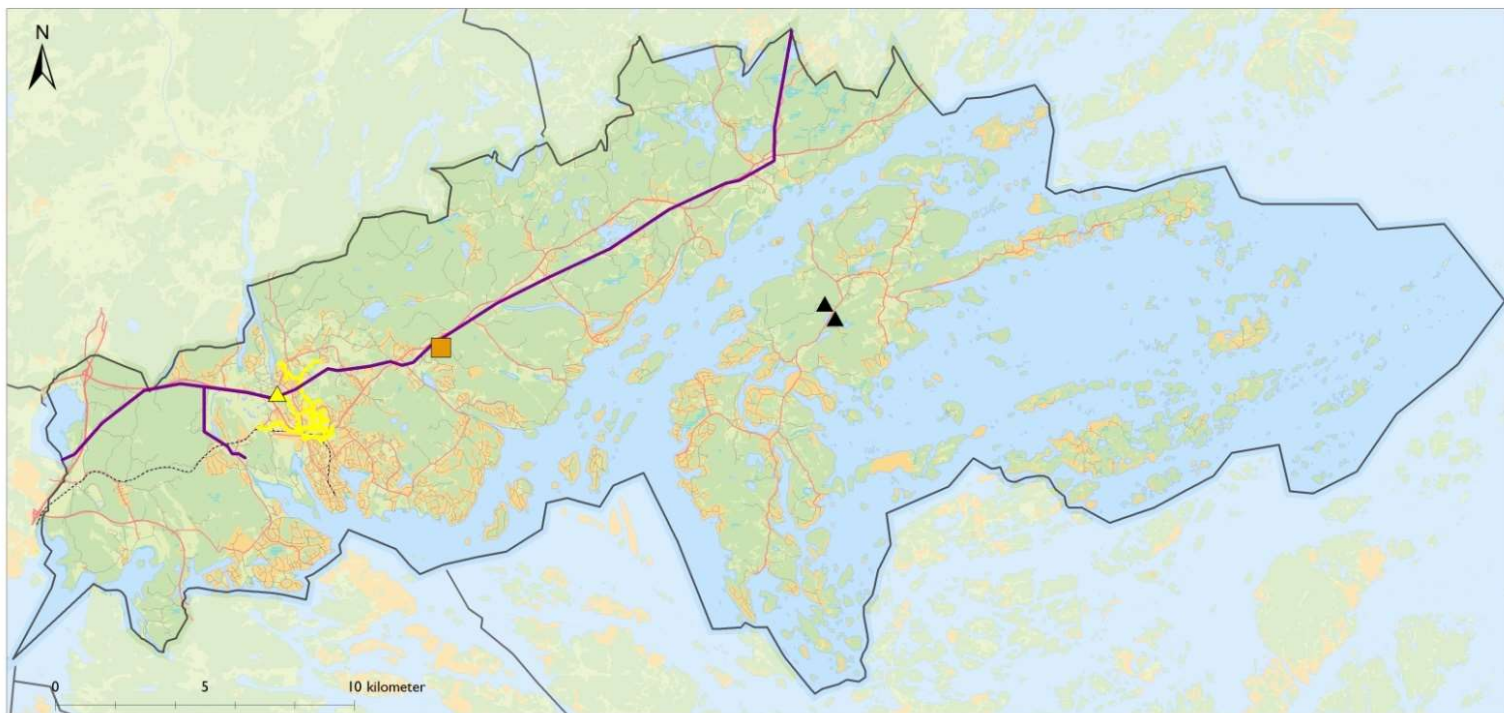
I den Regionala Utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF5) 2050 formuleras fyra långsiktiga mål för regionen samt ett antal delmål. Ett av de fyra långsiktiga målen att sträva mot tills år 2050 är ”en resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp”. Till det långsiktiga målet knyts fyra delmål som ska nås senast år 2030.

RUF5 2050 har tydligt tidssatta mål vad gäller den nödvändiga minskningen av energiförbrukning och växthusgasutsläpp i länet. I RUF5 2050 finns också en rad åtaganden som regionens kommuner bör uppfylla för att stödja det samlade nationella arbetet med att spara energi, effektivisera energisystemen, säkerställa energitillförseln och produktionen samt att reducera hälso-/miljöfarliga utsläpp och att minska regionens klimatpåverkan.

4. Värme och el, nuläge

4.1 Fjärrvärmeproduktion och distribution

I Österåker är fjärrvärmenätet utbyggt i Åkersberga och förses med fjärrvärme från Sandkilsverket som ägs av E.ON. Sandkilsverket togs i bruk 2015 och är eldat med förnybart biobränsle. Verket ersatte fyra stycken äldre anläggningar. Enligt översiktsplan för Österåkers kommun 2040 ska kommunen verka för ett utbyggt fjärrvärmenät i samband med att nya områden utvecklas.

- Kraftledningar 70 kV
- Befintligt fjärrvärmenät
- ▲ Fjärrvärmeverk
- Återvinningscentral
- ▲ Vindkraftverk
- Kommungräns

Kartmaterial: Österåkers kommun

4.2 Eldistribution samt elproduktion

Genom Österåker går regionala kraftledningar. Huvudstråket utgörs av en 70 kV-ledning söder och öster om väg 276 från Rosenkälla och norrut förbi Roslags-Kulla. Ett ledningstråk med 20/70 kV-ledningar går från Stava söderut via Täljö mot Vaxholm och en ny 70 kV-ledning från Täljö till Vaxholm ska tillkomma. Ytterligare kapacitetshöjande åtgärder ska utredas. Ledningsstråket som går via Täljö ska byggas om för att klara en högre spänning och på sikt kan samtliga ledningar i kommunen behöva spänninghöjas. I och med den planerade befolkningstillväxten kan det komma att uppstå ett behov av ytterligare fördelningsstationer inom kommunen.

I Österåker finns två större vindkraftverk. Vid etablering av vindkraftverk ska riktlinjerna i kommunens vindkraftutredning från 2009 följas. Kommunen tillhandahåller energirådgivning och en solkarta som syftar till att underlätta installation av solenergianläggningar.

4.3 Planer och program

De planer och program av strategisk karaktär som är av styrande för framtagandet av energiplanen är de dokument som tidigare nämnts under rubriken tidigare ställningstaganden. Ytterligare dokument som är ledande för energiplanen är den nya översiktsplanen för Österåkers kommun 2040 och Transportstrategi 2040, som båda antogs av Kommunfullmäktige den 21 maj 2018, och Österåkers kommuns miljöpolicy.

5. Föreslaget projekt

Föreslaget projekt innebär att förutsättningarna för en hållbar energiplanering tas fram. Det är av vikt att en långsiktig plan tas fram gällande nuvarande och framtida energianvändning i kommunen. Genom strategisk planering, utifrån prognoser om kommande behov, planeras och skapas förutsättningar för tekniska anläggningar runt om i kommunen.

Avgränsningar

Energiplanen avser kommunen som geografiskt område. Inom en del områden har dock den kommunala förvaltningen endast begränsad rådighet över energianvändningen. I dessa fall ska energiplanens innehåll ses som kommunens viljeinriktning inom energiområdet i samverkan med näringsliv, medborgare och kommun. Energianvändningen i sjöfart och luftfart ingår inte i planen eftersom dessa verksamheter är att anse som nationella och internationella angelägenheter med ringa påverkansmöjlighet på kommunal nivå. Ytterligare avgränsningar i arbetet med energiplanen kan vara nödvändigt och hanteras då senare i projektet.

6. Preliminär tidplan och kostnader

Framtagandet av energiplanen avser starta vår/försommar 2018 och avslutas vår 2019. Budget för projektet uppskattas till 200 000kr.

Energiplanen tas fram i nära samarbete med berörda förvaltningar och enheter samt i dialog med externa aktörer.

7. Risker

Projektets största risker bedöms vara att det kan saknas personella resurser hos de enheter som förväntas delta i arbetet eller att frågorna är så pass komplexa att de inte kan utredas inom föreslagen tidplan och budget. Strategin för att minska riskerna är att ta beslut om projektplan och förstudie samt stämma av eventuella svårigheter med styrgruppen i god tid. Ytterligare en risk är komplexiteten med att skapa en bild av de strategiska utmaningar när det gäller framtida förändringar i till exempel i efterfrågan av fjärrvärme m.m.

8. Förvaltningens slutsatser

I kommunens nya översiktsplan föreslås att en energiplan tas fram. Projektet ska bidra till att skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart energisystem, där energitillgången tryggas på kort och lång sikt samt där energihushållning främjas samt peka på förutsättningar för en energiomställning i mer hållbar riktning. Energiplanen ska tas fram i dialog med berörda förvaltningar, myndigheter samt andra berörda aktörer. Energiplanen föreslås omfatta hela kommunen geografiskt. I tidigt skede av projektet ska behovet av ytterligare inventeringar och utredningar kartläggas samt kopplingar till pågående projekt förtydligas.